

ریاست جمهوری
سازمان برنامه و بودجه کشور
دفترخانه شورای عالی آمایش سرزمین

اسناد آمایش ۳۱ استان کشور

مُصوب شورای عالی آمایش سرزمین ۱۳۹۹/۱۲/۱۱

ریاست جمهوری
سازمان برنامه و بودجه کشور
دسیرخاژ شوراعالی آمايش سرزمین

۳.....	سند آمايش استان گلستان.....
۳۶.....	سند آمايش استان گیلان.....
۶۹.....	سند آمايش استان سمنان.....
۹۰.....	سند آمايش استان مازندران.....
۱۲۵.....	سند آمايش استان اردبیل.....
۱۵۱.....	سند آمايش استان آذربایجان غربی.....
۱۷۵.....	سند آمايش استان آذربایجان شرقی.....
۲۰۴.....	سند آمايش استان کردستان.....
۲۳۳.....	سند آمايش استان ایلام.....
۲۵۶.....	سند آمايش استان لرستان.....
۲۸۱.....	سند آمايش استان کرمانشاه.....
۳۰۰.....	سند آمايش استان همدان.....
۳۱۹.....	سند آمايش استان چهار محال و بختیاری.....
۳۳۵.....	سند آمايش استان خوزستان.....
۳۵۷.....	سند آمايش سرزمین استان اصفهان.....
۳۹۷.....	سند آمايش استان کهگیلویه و بویراحمد.....
۴۲۶.....	سند آمايش استان فارس.....
۴۴۷.....	سند آمايش استان بوشهر.....
۴۷۸.....	سند آمايش استان قم.....
۵۰۱.....	سند آمايش استان البرز.....
۵۱۹.....	سند آمايش استان تهران.....
۵۴۳.....	سند آمايش استان قزوین.....
۵۶۷.....	سند آمايش استان مرکزی.....
۵۹۴.....	سند آمايش استان زنجان.....
۶۲۳.....	سند آمايش استان سیستان و بلوچستان.....
۶۵۴.....	سند آمايش استان یزد.....
۶۸۸.....	سند آمايش استان کرمان.....
۷۲۶.....	سند آمايش استان هرمزگان.....
۷۴۸.....	سند آمايش استان خراسان جنوبی.....
۷۸۲.....	سند آمايش استان خراسان رضوی.....
۸۱۲.....	سند آمايش استان خراسان شمالی.....

به استناد جزء یک بند الف ماده ۲۶ قانون برنامه ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران و ماده ۳۲ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور، شورای عالی آمایش سرزمین در جلسه مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۱، سند آمایش استان همدان را در آفرق ۱۴۱۸ در دو قسمت راهبردی و اجرایی به شرح زیر تصویب نمود:

سند آمایش استان همدان

ماده ۱- تعاریف و مفاهیم

در این سند اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

شورای عالی: شورای عالی آمایش سرزمین

دبیرخانه: دبیرخانه شورای عالی آمایش سرزمین

اهداف بنیادین توسعه فضایی استان: اهداف بنیادین غایت خواست‌های جامعه در حوزه‌های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و زیست‌محیطی بوده که در قالب رویکرد تفکر ارزشی و مبتنی بر ارزش‌ها و آرمان‌های حاکم بر جامعه، احکام و الزامات اسناد فرادست ملی - منطقه‌ای، شناخت قابلیت‌ها و احصاء مسائل جامعه استخراج شده و مبنایی برای طراحی چشم‌انداز توسعه استان می‌باشد.

نقش استان در تقسیم کار ملی و منطقه‌ای: نقش استان در تقسیم کار ملی و منطقه‌ای مبتنی بر تحلیل روندها و گرایشات پیشین، الزامات اسناد فرادست ملی و منطقه‌ای و بررسی دقیق بر روی منابع، استعدادها و شایستگی‌های بالقوه یا بالفعل و نیز تخصص‌ها و مزیت‌های فعلی یا آتی استان در دو سطح جداگانه ملی و منطقه‌ای (متناسب با شعاع عملکردی هر نقش یا تخصص) شناسایی و تعریف می‌شود.

چشم‌انداز توسعه استان و مأموریت‌های آن: چشم‌انداز، تصویر آینده مطلوب و دلپذیر یک جامعه بوده که باورپذیری، شفافیت، جذابیت، یکپارچگی، جامعیت و برانگیزانندگی آن، سبب اجماع، ترغیب و جهت‌دهی به همه نیروهای توسعه در راستای تحقق آن می‌شود. چشم‌انداز توسعه استان مبتنی بر الزامات اسناد فرادست ملی - منطقه‌ای، اهداف بنیادین، عدم قطعیت‌های شناسایی شده، شناخت قابلیت‌ها و احصاء مسائل استان، دیدگاه‌های نخبگان و مقامات ارشد استانی و منبعث شده از نقاط لنگرگاهی (عملکردهای اصلی استان، آوازه یا برند استان و ...) در چارچوب رویکرد آینده‌نگاری استخراج می‌شود. مأموریت‌های توسعه استان نیز منبعث از سازوکار شناسایی اهداف بنیادین و استخراج چشم‌انداز، بازتاب‌دهنده جهت‌گیری‌ها و تخصص‌های توسعه استان و عرصه‌ها یا قلمروهای اولویت‌دار توسعه استان می‌باشد.

راهبردهای پابرجا: راهبردهای پابرجا راهبردهایی هستند که می‌تواند پاسخگوی آینده‌های متعدد ممکن باشد، بدون آن که در برخی آینده‌ها، موجب خسارت شدیدی شود. در سند آمایش استان، این راهبردها، راهبردهایی هستند که

مبتنی بر کاربردی تکنیک سناریونگاری، از بیشترین پابرجایی (ثبات، کارایی و کاربردیپذیری) در تمامی سناریوهای مختلف توسعه فضایی استان و زمینه‌سازی تحقق سازمان فضایی افق توسعه یافتگی استان برخوردار هستند.

شکل بندی کلان نظام فضایی: شکل بندی کلان نظام فضایی یا همان طرح پایه آمایش استان، مبتنی بر راهبردهای پابرجا و استنتاج الزامات فضایی این راهبردها، قلمروهای اصلی و مراکز عمده زیست و فعالیت، شبکه‌های اصلی زیربنایی و کریدورهای ارتباطی و قلمروهای اولویت دار توسعه فعالیت و استقرار جمعیت و قلمروهای نامناسب توسعه فعالیت و استقرار جمعیت استان را مشخص می نماید.

تخصص ها و اولویت های توسعه استان: تخصص های نواحی (مناطق) استان در قالب گدهای تفصیلی تر فعالیت ها و عرصه های اولویت دار توسعه در این نواحی (مناطق) در راستای شکل بندی کلان نظام فضایی طرح می گردد. سیاست های سرزمینی توسعه بخش ها در استان: مجموعه اقدامات و دستورالعمل های معینی که در جهت رسیدن به هدف یا اهداف مورد نظر در برنامه آمایش استان، در چارچوب های راهبردهای مشخص شده تعیین و به اجرا گذاشته می شود.

تصویر سازمان فضایی استان در افق توسعه یافتگی: از رویهم گذاری لایه های مختلف شکل بندی الگوی استقرار فعالیت ها، الگوی نظام سکونتگاهی، الگوی نظام خدمات اجتماعی، الگوی نظام خدمات برتر، الگوی شبکه های زیربنایی به همراه لایه های پایه نظیر لایه های پهنه بندی های طبیعی، تقسیمات کشوری و ... تصویر شکل بندی سازمان فضایی استان را شکل می گیرد.

برنامه های اجرایی آمایش استان: مجموعه ای از طرح ها و پروژه های هماهنگ و هم راستا که در چارچوب یک برنامه (بخشی یا سرزمینی) شکل می گیرند و با اجرای آنها در چارچوب جهت گیری های کلان و روش های اجرایی از پیش اندیشیده شده، هدف های برنامه آمایش استان محقق می شود.

آب قابل برنامه ریزی: سهم آب استان از منابع آب تجدیدپذیر حوضه های آبریز درجه ۲ سی گانه کشور که استان یکی از ذینفعان آن حوضه آبریز بوده و یا از طریق طرح های انتقال بین حوضه ای، منابع آب به استان منتقل می شود. منابع آب قابل برنامه ریزی شامل منابع متعارف (سطحی و زیرسطحی) و منابع آب غیرمتعارف (پساب و منابع آب شور و لب شور درون سرزمینی و منابع آب نمک زدایی دریا) می باشد.

ماده ۲- سند راهبردی آمایش استان همدان به قرار زیر است:

۲-۱- اهداف بنیادین

- حفاظت پایدار از منابع پایه و محیط طبیعی
- اقتصاد رقابتی، درون زا و برون نگر با رویکرد اقتصاد سبز
- گردشگری مدرن و پایدار

- تکمیل زنجیره های ارزش و هم افزا در بخش های کشاورزی، صنعت و خدمات
- مدیریت یکپارچه فضایی با رویکرد سیستمی
- یکپارچگی فضایی، نظام سکونتگاهی و سازمان فضایی متعادل
- تثبیت جمعیت و حفظ و ارتقاء فرهنگ و ارزش ها و سرمایه های انسانی و اجتماعی
- زیر ساخت ها و شبکه های انرژی، ارتباطی و اطلاعاتی مدرن
- ایمن و امنیت پایدار
- ارتقاء سطح امنیت استان از طریق بکارگیری الزامات دفاعی، امنیتی، پدافند غیرعامل و مدیریت بحران در برنامه های توسعه ای استان

۲-۲- نقش استان در تقسیم کار ملی و منطقه ای نقش و وظایف تخصصی استان در تقسیم کار ملی و فراملی

بخش کشاورزی

تولید محصولات کشاورزی و دارای مزیت نظیر گندم، سیب زمینی، گردو، بادام، انگور، سیر، عسل و گیاهان دارویی در قلمرو کل استان با تاکید بر شهر ملایر به عنوان شهر جهانی انگور؛ سیر همدان؛ گردو تویسرگان با شهرت جهانی.

بخش صنعت و معدن

صنایع با فناوری بالا، پیشرفته، ماشین آلات و تجهیزات پزشکی، ماشین آلات و دستگاه های برقی، صنایع معدنی، شیمیایی، داروسازی، فولاد، صنایع غذایی، تبدیلی، تکمیلی، صنایع دستی به ویژه صنعت سفال و سرامیک در کل استان (منطقه ویژه فناوری های پیشرفته همدان و شهر جهانی سفال و سرامیک لالجین)

بخش گردشگری

خدمات گردشگری مدرن در کل استان

بخش بازرگانی

یکی از مراکز راهبری، تسهیل و پشتیبانی از تعاملات اقتصادی کشور با بازارهای جهانی در حوزه تبادلات کالا و یکی از قطب های لجستیکی کالاهای عمومی و کشاورزی کل استان (منطقه ویژه اقتصادی بندر خشک جهان آباد فامنین و شهرک بنکداران همدان)

نظام سکونتگاهی

پذیرنده برخی از نقش‌های تهران در کلان شهر همدان (منطقه شهری)

بخش خدمات برتر

یکی از مراکز راهبری تعاملات اقتصادی و اجتماعی با بازارهای جهانی در حوزه آموزش عالی، خدمات، اطلاعات، کسب و کار، ارائه خدمات آموزش عالی، تحقیقات بین‌المللی، ارائه دهنده خدمات برتر مالی، بانکی، بیمه‌ای، خدمات گمرکی، سلامت و آموزش عالی در قلمرو فضایی شهر همدان (از طریق دانشگاه بین‌المللی DA در همدان) کشورهای در حال توسعه هشت کشور اسلامی ایران، ترکیه، مصر، بنگلادش، پاکستان، نیجریه، مالزی و اندونزی)

بخش حمل و نقل

هاب لجستیک کالاهای عمومی و کالاهای کشاورزی، ارتباط دهنده استان‌های غربی با مرکز کشور (نقش مفصلی) در کل استان (قرارگیری در محور بزرگراه آسیایی AH2 - کریدور شرق به غرب و قرارگیری در محور شمال غرب به جنوب غربی کشور)

بخش انرژی

تامین‌کننده بخشی از انرژی برق مورد نیاز استان‌های هم‌جوار و تولیدکننده انرژی‌های نو در کل استان

بخش علم و فناوری

راهبری، تسهیل و پشتیبانی از تعاملات اقتصادی و اجتماعی کشور با بازارهای جهانی در حوزه‌های علم و فناوری، یکی از مراکز تحقیق و توسعه کریدور علم و فناوری منطقه غرب، یکی از مراکز مخابرات اصلی SC هشت‌گانه کشور، یکی از ۴ منطقه ویژه فناوری‌های دانش‌بنیان پیشرفته کشور در همدان در قلمرو فضایی کل استان

نقش و وظایف تخصصی استان در تقسیم کار منطقه‌ای

بخش کشاورزی

تولید محصولات کشاورزی و دارای مزیت رقابتی گندم، سیب‌زمینی، گردو، بادام، انگور، سیر، عسل و گیاهان دارویی در کل استان

بخش صنعت و معدن

صنایع معدنی، پتروشیمی، شیمیایی، صنایع کاغذ، داروسازی و صنایع تبدیلی و تکمیلی در کل استان

بخش گردشگری

گردشگری تاریخی، فرهنگی، طبیعی، بوم‌گردی و سلامت کل استان

بخش بازرگانی

قطب تجاری و لجستیکی در منطقه شهری همدان

نظام سکونتگاهی

کلان شهر همدان با طیفی از فعالیت های خدماتی و یکی از کانون های مهم جمعیتی منطقه غرب

بخش خدمات برتر

خدمات برتر سلامت، آموزش عالی و حمل و نقل و ارتباطات در قلمرو فضایی شهرستان همدان

بخش حمل و نقل

پیوند دهنده استان های منطقه به مرکز کشور و استان تهران

بخش انرژی

تولید انرژی های نو و تجدید پذیر و تامین بخشی از برق مورد نیاز استان های مجاور در کل استان

بخش علم و فناوری

فعالیت های دانش بنیان در کل استان

۲-۳- چشم انداز توسعه استان

همدان پایتخت تاریخ و تمدن ایران زمین، پیشتاز در توسعه منطقه ای، با تکیه بر سرمایه های انسانی، طبیعی و اجتماعی و با برخورداری از محیطی ایمن همراه با سلامت محیط زیست، هماهنگ با توسعه ملی و بهره مند از نظام مدیریت یکپارچه، کیفیت مطلوب زندگی فردی و اجتماعی را برای مردم استان فراهم کرده است.

همدان مفتخر به پیشینه تاریخی خود، با بهره گیری از دانش و فناوری روز، فضایی شایسته برای خلاقیت و کارآفرینی در تولید را به وجود آورده و ضمن استفاده از ظرفیت های گردشگری ارزشمند و فاخر، مشارکت مردمان خود را در فرآیندهای نوین توسعه فراهم ساخته و با رعایت الزامات و ملاحظات دفاعی، امنیتی و پدافند غیرعامل شیوه ای پیشرو برای حفاظت فعال از فرهنگ این خطه تمدن ساز، یافته است.

۲-۴- مأموریت های توسعه استان

- یکی از مراکز راهبری، تسهیل و پشتیبانی از تعاملات اقتصادی و اجتماعی کشور در حوزه های علم و فناوری، آموزش، تحقیق و توسعه، تبادلات کالا، خدمات و اطلاعات و گسترش کسب و کار با جامعه بین المللی
- مرکزیت گردشگری طبیعی، تاریخی، فرهنگی و بوم گردی و روستایی و درمانی در مقیاس ملی و فراملی
- قطب کشاورزی صادرات محور (گردو - بادام - انگور و کشمش، سیر، سیب زمینی) مبتنی بر توان های بوم شناختی در سطح ملی و فراملی
- استقرار طیفی از صنایع پاک و دانش بنیان، با فناوری بالا و اولویت صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی در مقیاس منطقه ای و ملی
- ایفای نقش فعال در ارائه خدمات برتر آموزش عالی، پزشکی سلامت و خدمات نوین بازرگانی و لجستیکی و ارتباطات در سطح منطقه ای و ملی

- نقش مؤثر در ارائه خدمات طب سنتی، تولید و فراوری داروهای گیاهی در مقیاس ملی و فراملی
- ایفای نقش فعال در تولید صنایع دستی (سفال و سرامیک ، گلیم و فرش ، مبل و منبت) در مقیاس ملی و فراملی
- استقرار مدیریت یکپارچه، کارآمد و هم افزا در راستای توسعه استان
- حافظ فرهنگ غنی و سرمایه های طبیعی و اجتماعی و انسانی استان
- تامین کننده رفاه، زندگی مطلوب و سعادت مند، شایسته مردم استان

۲-۵- راهبردهای پابرجا

- گسترش تعاملات اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی استان با بازار های جهانی در حوزه های علم و فناوری، آموزش، تحقیق و توسعه، تبادلات کالا، خدمات و اطلاعات و گسترش کسب و کار
- بهره گیری کارآمد از موقعیت جغرافیایی و نقش گره گاهی و ارتباطی استان به عنوان عامل پیوند دهنده استان های منطقه غرب با مرکز کشور .
- اعتلاء معرفت دینی و ارزش های فرهنگی و ویژگی های هویتی استان و تقویت تعاملات فرهنگی و هنری در مقیاس ملی و فراملی
- توسعه گردشگری مدرن و پایدار تاریخی، فرهنگی، طبیعی، سلامت و بوم گردی با زنجیره های ترکیبی کامل
- توسعه، حفظ و صیانت از صنایع دستی و بهره گیری بهینه و پایدار از هنرهای سنتی، صنایع دستی و بومی استان
- توسعه کریدور علم و فناوری به صورت شبکه ای یکپارچه و هم افزا و توانمند متشکل از دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی و تحقیقاتی و فنی حرفه ای استان و پارک های علم و فناوری و مراکز رشد و زیر ساخت های ارتباطات و فناوری اطلاعات و منطقه ویژه فناوری های پیشرفته
- بهره گیری از فرصت برخورداری از منطقه ویژه اقتصادی مستعد بندر خشک جهان آباد و منطقه ویژه فناوری های پیشرفته همدان و HUB لجستیک همدان و شهرک بنکداران در برقراری پیوندهای متقابل اقتصادی ملی و فراملی
- توسعه منابع انسانی و ارتقاء سرمایه اجتماعی، تامین نیروی انسانی ماهر و متخصص مورد نیاز فعالیت های استان
- فرهنگ سازی و گفتمان سازی در زمینه اقتصاد مقاومتی، اقتصاد سبز، ضرورت بر مصرف کالای تولید داخل و حفظ پایدار منابع طبیعی .

- توسعه کشاورزی پایدار متناسب با ظرفیت های اکولوژیکی و اقلیمی (ارگانیک) و افزایش بهره وری و ارتقاء سطح فناوری و تکمیل زنجیره های ارزش
- توسعه مردم محور و تقویت جایگاه مردم در نظام تصمیم گیری و مدیریت استان
- گذار از مصرف انرژی های فسیلی آلاینده به مصرف انرژی های پاک و تجدید پذیر (خورشیدی ، باد و ..)
- حفظ پایدار منابع طبیعی، حفاظت مطلق در نواحی خاص و موازنه اکولوژیک در پهنه های دارای کسری اکولوژیک و حفظ و ارتقاء مناطق تحت حفاظت سازمان حفاظت محیط زیست و تالاب ها و زیست بوم ها و کنترل آلودگی ها و ریزگردها با رویکرد نو منطقه گرایی محیط زیستی
- توسعه صنایع پایدار و ارتقاء جایگاه صنعتی استان از طریق ساماندهی صنایع موجود، افزایش بهره وری، بهره برداری بهینه از معادن، تکمیل زنجیره های ارزش، توسعه خوشه ها و تمرکز بر ایجاد صنایع با فناوری های پیشرفته و پاک و دانش بنیان
- تقویت و تجهیز محورهای فرعی ۵ گانه توسعه استان در جهت توزیع متعادل سازی فعالیت ها و کاهش عدم تعادل های فضایی
- حمایت کارآمد از نظام حمل و نقل و متنوع سازی و یکپارچه سازی و ارتقاء زیر ساخت های ارتباطی جاده ای، ریلی و هوایی و بهره گیری بهینه از موقعیت HUB لجستیک همدان
- مدیریت پایدار و یکپارچه بر منابع آب
- تثبیت و رشد جمعیت استان از طریق افزایش نرخ باروری به سطح جانشینی و نگهداشت جمعیت و کاهش روند مهاجر فرستی

۲-۶- شکل بندی کلان نظام فضایی استان (تصویر چشم انداز توسعه استان)

قلمروهای اولویت دار استقرار جمعیت

- محورهای رزن - همدان - ملایر
- محور همدان - اسدآباد
- محورهای پنج گانه سه راه سی سی - نهاوند - کنگاور - جوکار - تویسرکان - کنگاور ؛ همدان - لالچین - گل تپه ؛ کبودرهنگ - شیرین سو - قیدار و رزن - قروه درجزین - فامنین
- مناطق روستایی، مکان های مرکزی روستایی و حوزه نفوذ آنها

قلمروهای اولویت دار توسعه فعالیت

قلمروهای اولویت دار توسعه فعالیت های کشاورزی

- در زیر بخش زراعت: قلمرو فضایی شهرستان های رزن، درگزین، کبودراهنگ، همدان، نهاوند، بهار، اسدآباد، ملایر، فامنین و تویسرکان
- در زیر بخش باغداری: قلمرو فضایی شهرستان های ملایر، نهاوند، همدان، اسدآباد، تویسرکان، رزن، درگزین، بهار، کبودراهنگ
- در زیر بخش دامپروری: قلمرو فضایی شهرستان های نهاوند، همدان، ملایر، تویسرکان، کبودراهنگ، رزن، درگزین، اسدآباد، بهار، فامنین
- در زیر بخش آبی پروری: قلمروهای فضایی نهاوند و ملایر

قلمروهای اولویت دار توسعه فعالیت های صنعتی و معدنی

- محور رزن - همدان - ملایر با اولویت صنایع با فناوری های پیشرفته و پاک
- محور صنعتی و معدنی همدان - اسدآباد با اولویت صنایع تبدیلی و تکمیلی و صنایع معدنی
- پهنه های دارای توان اکولوژیک صنعتی و معدنی پیرامون محورهای توسعه پنج گانه (محور همدان - لالچین - علیصدر - بیجار، محور کبودراهنگ، شیرین سو - قیدار، محور جوکار - تویسرکان - کنگاور، محور سه راه سی سی - نهاوند - کنگاور، محور رزن - قروه درگزین - فامنین)

قلمروهای اولویت دار توسعه فعالیت های خدمات

- خدمات برتر آموزش عالی و سلامت در همدان و ملایر
- خدمات بازرگانی در همدان، فامنین ملایر
- خدمات حمل و نقل هوایی و فرودگاهی در همدان
- خدمات حمل و نقل ریلی در همدان و ملایر
- خدمات گردشگری در همدان، ملایر و کبودراهنگ تویسرکان، نهاوند، اسدآباد، بهار، رزن و درگزین

قلمروهای نامناسب توسعه فعالیت و استقرار جمعیت

محدودیت ها و ممنوعیت های ناشی از قوانین و مقررات (از جمله حرایم رودخانه ها، حرایم امنیتی - حفاظتی و ...)

قلمروهای نامناسب استقرار جمعیت

- محدودیت استقرار در قلمرو ارتفاعات و مراتع، جنگل ها و مناطق تحت مدیریت حفاظت محیط زیست
- محدودیت استقرار در پهنه های با خطرات بالای مخاطرات طبیعی عمدتاً در پهنه های جنوبی شهرستان نهاوند و پهنه شمالی شهرستان رزن

قلمروهای نامناسب توسعه فعالیت

قلمروهای دارای محدودیت توسعه فعالیت های کشاورزی

- محدودیت ناشی از قوانین و مقررات (محدوده شهرها، منابع طبیعی و حرائم آنها)
- محدودیت‌های طبیعی (شیب زمین و آسیب‌پذیری از مخاطرات طبیعی) عمدتاً در پهنه‌های جنوبی شهرستان نهاوند، پهنه‌های شمالی شهرستان رزن و محدوده‌های مرکزی شهرستان همدان

قلمروهای دارای محدودیت توسعه فعالیت‌های صنعتی و معدنی

- محدودیت توسعه در پهنه‌های مراتع و جنگل‌ها و مناطق تحت مدیریت حفاظت محیط زیست در قلمروهای میانی ارتفاعات الوند و قلمروهای جنوبی ارتفاعات گرین
- محدودیت گسترش در محدوده شهرها، قلمروهای با خطرات بالای طبیعی واقع در پهنه‌های جنوبی شهرستان نهاوند و پهنه شمالی شهرستان رزن

قلمروهای دارای محدودیت توسعه فعالیت‌های گردشگری

- محدودیت توسعه در پهنه‌های زلزله خیز جنوب شهرستان نهاوند و شمال شهرستان درگزین
- محدودیت گسترش در محدوده فروچاله‌های دشت کبودراهنگ، همدان و فامنین

ماده ۳- سند اجرایی آمایش استان همدان به قرار زیر است:

۱-۳- تخصیص‌ها و اولویت‌های توسعه استان

تخصیص‌ها و اولویت‌ها	ناحیه برنامه ریزی
<ul style="list-style-type: none"> - کشاورزی (زراعت و دامداری و کشت گلخانه‌ای و زنبور عسل) - صنایع فناوری‌های پیشرفته دفاعی و هوافضا، صنایع معدنی و ماشین‌آلات کشاورزی، سیمان، فراوری گیاهان دارویی، پوشاک و صنایع پاک در منطقه ویژه اقتصادی جهان آباد - گردشگری مدرن و پایدار (طبیعی و روستایی و بوم‌گردی مبتنی بر کوهستان) - حمل و نقل و بازرگانی با تاکید بر مناطق ویژه اقتصادی و بندر خشک و پیوندهای فراملی - خدمات پشتیبان تولید کشاورزی، صنعتی و معدنی در مقیاس ناحیه‌ای و استانی - خدمات برتر دانش بنیان (بازرگانی، گردشگری و بازرگانی، مالی، بانک و بیمه و سلامت در مقیاس ناحیه‌ای و استانی) - صنایع دستی (قاب‌سازی، قالی و گلیم) - استحصال انرژی‌های نو 	<p>ناحیه شمالی (کبودراهنگ، رزن، درگزین و فامنین)</p>
<ul style="list-style-type: none"> - گردشگری مدرن و پایدار (فرهنگی و تاریخی و طبیعی و سلامت و روستایی و بوم‌گردی مبتنی بر کوهستان در مقیاس فراملی) - صنایع با فناوری‌های پیشرفته و پاک، صنایع معدنی کانی‌های غیر فلزی، فولاد و پتروشیمی و صنایع غذایی، سنگ‌های قیمتی و پوشاک 	<p>ناحیه میانی</p>

تخصص ها و اولویت ها	ناحیه برنامه ریزی
<ul style="list-style-type: none"> - خدمات برتر و دانش بنیان (بازرگانی، گردشگری، فرهنگی و ورزشی، مالی، بانک، بیمه، آموزش و سلامت در مقیاس استانی و فرااستانی با تاکید بر پیوندهای فراملی) - کشاورزی (زراعت و باغداری و فناوری های زیستی و دامداری صنعتی و پرورش طیور، کشت گلخانه ای و زنبور عسل با عملکرد ملی و با محصولات فراملی سیر) - HUB لجستیک کالای عمومی (پارک) و HUB لجستیک کشاورزی (پارک) کشور - صنایع دستی (سفال و سرامیک و چرم و قالی و گلیم و سنگ های قیمتی) - خدمات پشتیبانی کشاورزی، صنعتی و معدنی در مقیاس ملی - حمل و نقل و ترانزیت بازرگانی و تجاری با تاکید بر پیوندهای فراملی - استحصال انرژی های نو 	<p>(همدان، بهار و اسد آباد)</p>
<ul style="list-style-type: none"> - گردشگری مدرن و پایدار (فرهنگی و تاریخی و طبیعی و سلامت و روستایی و بوم گردی مبتنی بر کوهستان) - کشاورزی (باغداری و زراعت و دامداری صنعتی و پرورش طیور و آبی پروری و زنبور عسل) با محصولات فراملی انگور و گردو - صنایع معدنی و سرب و روی و فولاد، منیزیوم و ماشین آلات کشاورزی صنایع تبدیلی و تکمیلی، سیمان، دارو سازی، فراوری سنگ های گرانیت و تزئینی و پوشاک - صنایع دستی مبل و منبت و محصولات چوبی، قالی و گلیم در مقیاس ملی و فراملی - حمل و نقل و ترانزیت با تاکید بر پیوندهای ملی - خدمات پشتیبانی تولید کشاورزی و صنعتی و معدنی - خدمات برتر دانش بنیان (بازرگانی، گردشگری، بازرگانی، مالی، بانک، بیمه، آموزش و سلامت در مقیاس ناحیه ای و استانی و فرااستانی) - استحصال انرژی های نو 	<p>ناحیه جنوبی (ملایر، نهاوند و تویسرکان)</p>

۳-۲- سیاست های سرزمینی توسعه بخش ها در استان

سیاست های سرزمینی توسعه بخش منابع طبیعی و محیط زیست

- حفظ و احیاء سفره های آبهای زیرزمینی و تغذیه مصنوعی سفره ها و نظارت بر بهره برداری بهینه از منابع آب های سطحی و زیرزمینی
- حفظ، احیاء و بهره برداری اصولی از منابع پایه آب و خاک و جنگل ها و مراتع و حفاظت از آبخیزها
- توسعه آبخوان داری و آبخیزداری به عنوان تامین منابع آب و حفاظت و کنترل فرسایش خاک و اعمال محدودیت سخت گیرانه در برداشت آب های زیر زمینی و انسداد چاه های غیر مجاز
- اصلاح، تجهیز، نوسازی و یکپارچه سازی اراضی کشاورزی و بازرگانی و استفاده از منابع آب غیر متعارف و ایجاد سامانه های نوین تأمین و توزیع آب شرب

- حفاظت مطلق در نواحی خاص و موازنه اکولوژیک در پهنه‌های دارای کسری اکولوژیک، تغییر الگوی کشت متناسب با بوم نظام و حفظ و ارتقاء مناطق تحت حفاظت سازمان حفاظت محیط زیست و تالاب‌ها
- تجهیز شهرهای استان به شبکه فاضلاب مدرن و استفاده از فناوری‌های روز در دفع پساب و پسماند
- تنوع بخشی به سبد انرژی از طریق توسعه نیروگاه‌های انرژی‌های نو (خورشیدی و بادی)
- توجه جدی و تقویت زیست بوم‌های روستایی- عشایری
- توسعه و تقویت جنگل‌ها و اراضی جنگلی و مراتع و جلوگیری از چرای بی‌رویه و بیش از حد مجاز در مراتع

سیاست‌های سرزمینی توسعه بخش اجتماعی و فرهنگی

- افزایش سطح رفاه و معیشت و مطلوبیت زیست در جهت حفظ و نگهداشت جمعیت استان
- ارتقاء و تعمیق اخلاق و فرهنگ کار و کارآفرینی، قانون‌گرایی، مسئولیت‌پذیری، مشارکت محوری و خودباوری.
- فرهنگ سازی و گفتمان سازی در زمینه اقتصاد مقاومتی، اقتصاد سبز، ضرورت بر مصرف کالای تولید داخل و حفظ پایدار منابع طبیعی.

سیاست‌های سرزمینی توسعه بخش اقتصاد

- ارتقاء سطح مناسبات و پیوندهای متقابل اقتصادی در مقیاس منطقه‌ای، ملی و فراملی
- توسعه فعالیت‌های اقتصادی استان بر پایه مزیت‌های نسبی و رقابتی و دانش بنیان، افزایش بهره‌وری، کاهش هزینه‌های تولید و تکمیل زنجیره‌های ارزش
- توسعه بازرگانی خارجی از طریق بازاریابی و جذب سرمایه‌گذاری خارجی بویژه از طریق منطقه ویژه اقتصادی و منطقه فناوری‌های پیشرفته، ارتقاء زیرساخت‌های خدمات پشتیبان تولید و برندسازی محصولات
- تقویت و توسعه زیرساخت‌ها و افزایش ظرفیت‌ها و برندسازی در بخش گردشگری استان
- گسترش فعالیت‌های صنعتی و معدنی از طریق توسعه خوشه‌ها و تمرکز بر ایجاد صنایع با فناوری‌های پیشرفته و پاک و دانش بنیان
- نوین‌سازی کشاورزی، تغییر الگوی کشت به سمت محصولات کم‌آب بر، ارتقاء سطح فناوری و گسترش صنایع تبدیلی و تکمیلی
- توسعه صنایع دستی به ویژه سفال و سرامیک، مبل و منبت، فرش و گلیم و چرم
- افزایش و ارتقاء سطح کیفی و کمی فعالیت‌های خدماتی در استان

سیاست‌های سرزمینی توسعه بخش سیاسی، امنیتی و دفاعی

- ارتقاء نقش کنش گران غیر دولتی و مردم نهاد در نظام تصمیم گیری های توسعه ای
- افزایش مشارکت اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی در استان
- افزایش توانایی و تاب آوری اجتماعی در سطح استان
- تدوین برنامه های مدیریت یکپارچه مخاطرات محیطی و پدافند غیر عامل
- افزایش ضریب ایمنی، تاب آوری و کاهش آسیب پذیری مراکز شهری و روستایی

سیاست های سرزمینی توسعه بخش حمل و نقل و نظام سکونتگاهی

- تقویت ارتباط پیرامون - پیرامون (شهرها و شهرستانهای استان با یکدیگر)
- تقویت و تجهیز محورهای ۵ گانه فرعی توسعه استان در جهت بهبود توزیع فضایی فعالیت ها و کاهش عدم تعادل های فضایی (محورهای سه راه سی سی - نهاوند - کنگاور، جوکار - تویسرکان - کنگاور، همدان - لالچین - گل تپه - بیجار، کبودرآهنگ - شیرین سو - قیدار، رزن - قروه درجزین - فامنین)
- تقویت و تجهیز شهرهای میانی و کوچک استان به ویژه در نیمه شمالی استان
- افزایش توان خدمات دهی اقتصادی و اداری واجتماعی و فرهنگی در سلسله مراتب شهری شهرهای میانه اندام و کوچک
- استفاده از سیاست های تشویقی در جهت حمایت های ترجیحی از کانون های توسعه به ویژه در پهنه شمالی
- متنوع سازی و یکپارچه سازی و ارتقاء زیر ساخت های ارتباطی و حمل نقل استان

۳-۳- تصویر سازمان فضایی استان در افق توسعه یافتگی

مناطق مستعد توسعه زیرساخت ها

- پهنه های جنوبی، میانی و شمالی استان محوریت توسعه زیر ساخت ها با اولویت ارتقاء محورهای پنج گانه سه راه سی سی - نهاوند - کنگاور، جوکار - تویسرکان - کنگاور، همدان - لالچین - گل تپه - بیجار، کبودرآهنگ - شیرین سو - قیدار، رزن - قروه درجزین - فامنین به بزرگراه.
- تکمیل راه آهن همدان - ملایر و ایستگاه های مرتبط با آن و ادامه راه آهن همدان - سنندج
- پهنه مرکزی استان با اولویت تکمیل امکانات و زیرساخت های لازم (دسترسی ها، تامین آب، برق و گاز و ارتباطات) با هدف فعال سازی منطقه ویژه اقتصادی جهان آباد فامنین، منطقه فناوری های پیشرفته همدان و هاب لجستیک و شهرک بنکداران
- پهنه های میانی و جنوبی استان به عنوان مهمترین پهنه جهت تامین آب، انتقال آب از استانهای همجوار به همدان و سدهای در دست ساخت نعمت آباد اسدآباد و گرین نهاوند و خرمرود تویسرکان.

- پهنه‌های میانی، جنوب و شمالی استان با اولویت تکمیل شبکه‌های فاضلاب شهرها و مدیریت پسماندها.
- مناطقی از شهرستان‌های همدان، فامنین، کبودرآهنگ، نهاوند، بهار، اسدآباد و تویسرکان به عنوان مناطق مستعد توسعه نیروگاه‌های برق خورشیدی
- مناطقی از شهرستان‌های کبودرآهنگ، رزن و ملایر مستعد نصب توربین‌های بادی
- در قلمرو فضایی شهرستانهای استان مستعد توسعه شبکه فیبر نوری

مناطق مستعد توسعه شهری و روستایی

- ناحیه شمالی: با محوریت کبودرآهنگ (شهرهای کبودرآهنگ، فامنین، رزن و قروه درجزین)
- ناحیه میانی: با محوریت همدان (شهرهای همدان، اسدآباد، بهار و لالجین)
- ناحیه جنوبی: با محوریت ملایر (شهرهای ملایر، نهاوند و تویسرکان)
- در همه ناحیه‌ها: روستا - شهرها، مناطق روستایی و روستاهای مرکزی و حوزه نفوذ آنها

مناطق مستعد توسعه فعالیت‌های کشاورزی

- ناحیه شمالی: زراعت، دامپروری و صنایع تبدیلی و تکمیلی
- ناحیه میانی: زراعت، باغداری، دامپروری و صنایع تبدیلی و تکمیلی
- ناحیه جنوبی: باغداری، زراعت، دامپروری، آبزیان و صنایع تبدیلی و تکمیلی
- هرگونه گسترش اراضی کشاورزی مشتمل بر توسعه اراضی زراعی، توسعه باغات و توسعه کشت گلخانه‌ای در اراضی شیبدار، منوط به جایگزینی با کشت سنتی دارای منابع آب مجاز و فعال (در حال بهره‌برداری) در سقف آب قابل برنامه‌ریزی ابلاغی استان برای مصارف کشاورزی می‌باشد.

مناطق مستعد توسعه فعالیت‌های صنعتی و معدنی

- ناحیه شمالی: شامل منطقه ویژه اقتصادی جهان‌آباد، تمامی شهرک‌ها و نواحی صنعتی و صنایع معدنی مستقر در مجاورت معادن، خوشه‌های صنعتی و تولیدی
- ناحیه میانی: شامل منطقه ویژه فناوری‌های پیشرفته، تمامی شهرک‌ها و نواحی صنعتی، شهرک سفال و سرامیک شهر جهانی لالجین، صنایع معدنی مستقر در مجاورت معادن، خوشه‌های صنعتی و تولیدی
- ناحیه جنوبی: شامل تمامی شهرک‌ها و نواحی صنعتی، صنایع معدنی مستقر در مجاورت معادن و خوشه‌های صنعتی و تولیدی

مناطق مستعد توسعه خدمات و بازرگانی

- خدمات برتر آموزش عالی: دانشگاه DA در شهر همدان در سطح فرا ملی، شهر همدان و ملایر در سطح نخست و دارای مقیاس ملی؛ شهرهای نهاوند، تویسرکان و اسدآباد در سطح دوم، دارای مقیاس استانی و شهرهای کبودراهنگ، بهار و رزن در سطح سوم دارای مقیاس ناحیه‌ای یا شهرستانی در سازمان فضایی مطلوب قرار می‌گیرند.
- خدمات برتر بهداشتی و درمانی: شهر همدان در سطح نخست در مقیاس ملی و قطب برخی خدمات درمانی و منطقه‌ای، شهر ملایر در سطح دوم در مقیاس استانی و دیگر مراکز شهری در سطح سوم و در مقیاس شهرستانی فعالیت خواهند داشت.
- خدمات فرهنگی و اجتماعی: شهر همدان ارائه‌کننده خدمات فرهنگی و اجتماعی در سطح نخست در مقیاس ملی خواهد بود و شهر ملایر ارائه‌دهنده خدمات سطح دوم دارای مقیاس استانی و دیگر مراکز شهرستان‌ها در سطح سوم و با مقیاس شهرستانی قرار دارند.
- خدمات برتر ورزشی: شهر همدان در سطح نخست در مقیاس ملی و شهرهای ملایر و نهاوند در سطح دوم در مقیاس استانی فعالیت خواهند داشت و دیگر مراکز در سطح سوم در مقیاس شهرستانی فعالیت خواهند داشت.
- خدمات برتر گردشگری و تفریحی و تفرجگاهی: در سطح نخست شهرهای همدان و ملایر قرار دارند و شهرهای نهاوند، کبودراهنگ، اسدآباد، تویسرکان، بهار و لالجین در سطح دوم در مقیاس استانی و شهرهای رزن، فامنین و قروه در جزین در سطح سوم در مقیاس ناحیه‌ای فعالیت خواهند داشت.
- خدمات مالی و بازاریابی: شهر همدان و شهر فامنین به دلیل منطقه ویژه اقتصادی مستعد بندر خشک جهان آباد در سطح نخست و در مقیاس فر استانی قرار دارند. شهرهای ملایر، نهاوند، تویسرکان و اسدآباد در سطح دوم در مقیاس استانی و سایر مراکز در سطح ناحیه‌ای فعالیت خواهند داشت.
- در بخش خدمات برتر تحقیق و توسعه شهر همدان در سطح نخست در مقیاس فر استانی قرار دارد.

مناطق مستعد توسعه فعالیت‌های گردشگری

• ناحیه شمالی

- محور اصلی گردشگری همدان - لالجین - غارعلیصدر (خدمات گردشگری طبیعی - صنایع دستی)
- محور فرعی گردشگری بوم گردی رزن و درگزین
- محور فرعی گردشگری فامنین (بوم گردی)

- پنج روستای هدف گردشگری

- چهار منطقه نمونه گردشگری

• ناحیه میانی

- محور گردشگری سلامت در شهرستان همدان

- محور فرعی گردشگری همدان - گنج نامه - تویسرکان (تاریخی - طبیعی)

- محور گردشگری ورزشی کوهنوردی و اسکی در کوهستان الوند

- محور فرعی گردشگری اسدآباد (فرهنگی و طبیعی)

- محور فرعی گردشگری فرهنگی بهار

- هشت روستای هدف گردشگری

- سیزده منطقه نمونه گردشگری

• ناحیه جنوبی

- محور اصلی گردشگری همدان - ملایر (خدمات گردشگری تاریخی - طبیعی - فرهنگی)

- محور اصلی گردشگری همدان - تویسرکان - نهاوند (خدمات گردشگری تاریخی - طبیعی - فرهنگی)

- هفت روستای هدف گردشگری

- یازده منطقه نمونه گردشگری

الگوی استقرار و نظام سلسله مراتبی مراکز سکونتگاهی

• ناحیه شمالی: این ناحیه کم تراکم ترین وضعیت جمعیتی را در استان دارد. در این ناحیه شهر سطح یک شهر کبودرآهنگ است و شهرهای رزن و فامنین و قروه در جزین سطح ۲ ناحیه و سایر شهرهای این ناحیه در سطح سوم ناحیه ای قرار می گیرند.

• ناحیه میانی: این ناحیه از متراکم ترین وضعیت جمعیتی برخوردار است. در این ناحیه کلان شهر همدان به عنوان شهر سطح یک ناحیه است. شهر اسدآباد به عنوان شهر سطح دوم این ناحیه محسوب می شود. همچنین شهرهای بهار و لالچین در سطح سوم قرار دارند و سایر شهرهای این ناحیه در سطح چهارم قرار می گیرند.

• ناحیه جنوبی: این ناحیه از نظر توزیع جمعیت در وضعیت متعادل تری قرار دارد. شهر سطح یک این ناحیه شهر ملایر و شهر نهاوند سطح دوم و شهر تویسرکان سطح سوم این ناحیه قرار می گیرد. سایر شهرهای این ناحیه در سطح چهارم و پنجم قرار می گیرند.

- نظام سکونتگاهی روستایی در هر ۳ ناحیه نیز مکان های مرکزی روستایی و حوزه نفوذ آنها می باشد.

الگوی توزیع خدمات اجتماعی در سطح مناطق

مراکز شهرستانها، مراکز اصلی ارائه دهنده خدمات اداری سیاسی و انتظامی (فرمانداری ها و سایر مراکز اداری استانی) و مراکز اصلی ارائه دهنده خدمات فرهنگی اجتماعی (سینماها، مراکز فرهنگی هنری و نظایر آن) و خدمات ورزشی (مجموعه ها و مراکز ورزشی) در شهرهای بالای ۱۰ هزار نفر استان هستند.

سازمان فضایی شبکه های اصلی زیربنایی

ساختار فضایی نظام ارتباطات جاده ای

ساختار ارتباطات جاده ای استان همدان مبتنی بر کانون های حمل و نقلی و محورهای ارتباطی است، کانون های ارتباطی در استان همدان شامل پایانه های بار و مسافر است، که پایانه های بار در همدان در مقیاس ملی فعالیت خواهند کرد و در زمینه پایانه های مسافری، پایانه همدان و ملایر در مقیاس ملی فعالیت خواهد نمود. سایر پایانه های مسافر استان دارای مقیاس منطقه ای خواهند بود.

ساختار فضایی نظام ارتباطات ریلی

کانون های ارتباطات ریلی شامل ایستگاه های راه آهن و ایستگاه های قطار سبک است. این ایستگاه ها با توجه به موقعیت خود دارای مقیاس فراملی، ملی و منطقه ای هستند. ایستگاه های راه آهن همدان و ملایر با توجه به موقعیت خود برخوردار از مقیاس فراملی و ملی هستند. همچنین با بهره گیری بندر خشک جهان آباد فامنین از حمل و نقل ریلی، ایستگاه مختص به آن دارای مقیاس فراملی است. ایستگاه های راه آهن فیروزان و نهاوند و باباکمال تویسرکان دارای نقش و کارکرد ملی خواهند بود.

ساختار فضایی نظام ارتباطات هوایی

ارتباطات هوایی استان از طریق فرودگاه بین المللی همدان است. ارتباط هوایی این فرودگاه در داخل کشور با تهران و مشهد و کیش و ارتباطات بین المللی اختصاص به پرواز حججاج دارد که با توجه به قابلیت های گردشگری استان امکان گسترش ارتباطات هوایی بین المللی استان نیز وجود دارد.

ماده ۴- برنامه های اجرایی آمایش استان همدان به قرار زیر است:

بازرگانی

- برنامه توسعه، تجهیز و تکمیل زیرساختهای مرتبط با بازرگانی (زیربنای بازرگانی، قطب ها، کریدورها و ...)

صنعت و معدن

- برنامه توسعه، تکمیل و تجهیز زنجیره ها، خوشه ها، تعاونی های صنعتی
- برنامه ایجاد، توسعه، تجهیز و تکمیل زیرساخت ها، فضاها و تسهیلات مرتبط با صنایع

- برنامه توسعه، تکمیل و تجهیز زیرساخت ها، امکانات و تسهیلات مورد نیاز توسعه معادن
- برنامه حفاظت و صیانت از محیط زیست و کاهش آلودگی ها منتج از فعالیت های صنعتی و معدنی
- برنامه ارتقای بهره وری معادن (شناسایی قابلیت های معدنی جدید، جذب فناوری های نوین و ...)

کشاورزی و امنیت غذایی

- برنامه توسعه مکانیزاسیون کشاورزی
- برنامه بهبود بهره وری آب و اصلاح الگوی کشت
- تحقیق و توسعه در امور کشاورزی
- برنامه تکمیل و توسعه زنجیره های ارزش محصولات کشاورزی

آب

- برنامه مدیریت تقاضای آب
- برنامه بهسازی و توسعه تأسیسات آب و فاضلاب و بازچرخانی آب
- برنامه ارتقاء بهره وری آب در بخش های مختلف

انرژی

- برنامه توسعه انرژی های نوین و تجدیدپذیر

حمل و نقل

- برنامه توسعه خدمات لجستیکی حمل و نقل
- برنامه توسعه و تجهیز حمل و نقل جاده ای
- برنامه توسعه و تجهیز حمل و نقل ریلی
- برنامه توسعه و تجهیز حمل و نقل هوایی

ارتباطات و فناوری اطلاعات

- توسعه فناوری های بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات و فعالیت های مجازی
- برنامه ارتقاء امنیت فضای ارتباطات و فناوری

نظام سکونتگاهی و توزیع فضایی جمعیت

- برنامه تعادل بخشی فضایی سکونتگاه ها
- برنامه ساماندهی کالبدی- فضایی سکونتگاه ها (شهری، روستایی)
- برنامه ساماندهی عشایر

فرهنگ و هنر

- برنامه توسعه زیرساخت ها و تجهیز فضاهای فرهنگی - هنری
- برنامه توسعه تولیدات و خدمات فرهنگی

میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- برنامه توسعه گردشگری طبیعی
- برنامه توسعه گردشگری تاریخی / فرهنگی / مذهبی
- برنامه توسعه گردشگری سلامت
- برنامه توسعه گردشگری روستایی و عشایری
- برنامه حمایت از تولید و صادرات صنایع دستی
- برنامه بازاریابی و تبلیغات جاذبه‌ها و فعالیت‌های گردشگری
- برنامه حفظ و احیای بناها، بافت‌ها و محوطه‌های تاریخی استان

آموزش، علم و فناوری

- برنامه ایجاد، توسعه و تجهیز زیرساخت‌های پارک علم و فناوری، ایستگاه‌های تحقیقاتی و مراکز رشد
- برنامه انطباق فعالیت دانش بنیان با مزیت سنجی منطقه‌ای
- برنامه توسعه و ساماندهی زیرساخت‌های آموزشی
- ماموریت‌گرایی (محوری) دانشگاه‌ها با مزیت‌های استانی

بهداشت و درمان

- برنامه توسعه بیمارستان‌های تخصصی و فوق تخصصی

تربیت بدنی

- برنامه توسعه خدمات و تجهیز فضاهای ورزشی

سرمایه اجتماعی

- برنامه توسعه مشارکت، تعهد و اعتماد اجتماعی
- برنامه توسعه منابع انسانی و توانمندسازی اقشار آسیب‌پذیر

دفاعی، امنیتی و پدافند غیر عامل

- برنامه ایجاد، توسعه، تکمیل و تجهیز زیرساخت‌ها، امکانات و تسهیلات مرتبط با حوزه مدیریت بحران
- برنامه هدایت، راهبری، پایش و شناسایی تهدیدات و مصون‌سازی و کاهش آسیب‌پذیری مردم، زیرساخت‌ها و کانون‌های جمعیت و فعالیت و استمرار خدمات ضروری (از طریق رعایت اصول، الزامات و ملاحظات دفاعی، امنیتی و پدافند غیرعامل)

- برنامه جامع پدافند غیرعامل و مدیریت بحران
- برنامه توسعه زیرساخت‌های لازم مدیریت بحران (متناسب با نقش استان در پشتیبانی از استان‌های مجاور در مواقع بحران)
- برنامه خروج تدریجی مراکز خطرزای غیرشهری از نقاط مسکونی

- برنامه اشراف، صیانت، مقابله، تحلیل و بررسی، معماری و مهندسی و هم‌افزایی اطلاعاتی و امنیتی در مسائل و اهداف راهبردی وزارت اطلاعات در محیط امنیت ملی

اقتصاد و سرمایه‌گذاری

- برنامه توسعه اقتصادی پایدار
- برنامه توسعه زیرساخت‌های صادراتی
- برنامه توسعه اشتغال و کارآفرینی

ماده ۵- تمامی دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی مکلف به رعایت مفاد این سند می‌باشند.

ماده ۶- کلیه فعالیت‌های تعریف شده در بخش‌های مختلف این سند باید به گونه‌ای باشد که مجموع نیازها و مصارف آبی آن‌ها محدود به سقف آب قابل برنامه‌ریزی استان در چارچوب مصوبات شورای عالی آب در حوضه‌های آبریز درجه ۲ - که توسط وزارت نیرو ابلاغ می‌گردد- باشد. وزارت نیرو مکلف است آب قابل برنامه‌ریزی به‌هنگام شده را در دوره‌های زمانی ۵ ساله بازنگری و به تفکیک بخش‌های مختلف مصرف و حوضه‌های آبریز درجه ۲، به استان‌ها ابلاغ نماید.

ماده ۷- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان موظف است، گزارش عملکرد سالانه تحقق این سند را در پایان هر سال به دبیرخانه ارسال نموده و دبیرخانه نیز گزارشی از میزان تحقق پذیری اسناد آمایش همه استان‌ها را به شورای عالی ارائه می‌دهد.

ماده ۸- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان موظف است تمهیدات لازم به منظور تحقق‌پذیری سند و هم‌چنین مطالعات آمایش استان در سطح استان را فراهم آورد.

ماده ۹- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان موظف است به منظور تحقق عملیاتی سند؛ پیوند بین این سند با مطالعات آتی در سطح استان و برنامه‌های بلندمدت، میان مدت و کوتاه مدت از جمله بودجه سنواتی در استان را با تعامل و همکاری سازمان برنامه و بودجه کشور برقرار نماید.

ماده ۱۰- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان موظف است حداکثر ظرف مدت یکسال، سند آمایش استان را بر اساس سند ملی آمایش سرزمین بازنگری، بروزرسانی و اسناد مربوطه را به دبیرخانه ارسال نماید.